N:o 15. Redaktion: ADOLF LINDGREN. FRANS HUSS. Expedition: HUSS & BEER. Stockholm den 1 Oktober 1884. Pris: Helt år 6 kr. Halft år 4 kr. Lösn:r 30 öre. Annonspris 20 öre petitrad. Årg. 4.

Ivar Hallström.

Den nya æra af ekonomisk trygghet, som vår Stora teater nu begynt, invigdes med dess förnämsta inhemska musikmagnet, operan »Den bergtagna». Denna omständighet har närmast föranledt oss att nu äfven pryda vårt blad med bilden af den man som, hvilka skilda åsigter man i olika läger må hysa om vissa af hans kompositioner, dock ostridigt måste sägas vara vår hittills märkligaste operakompositör. För teckningen af hans lif låna vi till en början några ord af en biograf för tolf år sedan, hvilken synes vara väl underrättad.

Ivar Hallström är född i Stockholm den 5 juni 1826 och visade tidigt ovanliga musikaliska anlag. Redan vid fyra års ålder började han försöka sina krafter på det instrument, som han sedan trakterat som en erkänd mästare, nämligen pianot. Hans förste lärare var professor Passy, och efter honom vägleddes han i sina studier af en tysk pianist vid namn Stein, som några år uppehöll sig i Stockholm och 1844 öfverflyttade till Riga. Under dennes ledning gjorde han hastiga framsteg; men som han icke då ämnade välja tonkonstens idkande till lifsuppgift, blef han, 1845, student i Upsala, der han efter fyra år absolverade sin hofrättsexamen, hvarefter han återkom till Stockholm 1849 för att som extra ordinarie inträda i statens verk.

Den unge musikern och blifvande embetsmannen hade likväl under studentåren gjort en bekantskap och knutit ett vänskapsförbund med en nära jemnårig, fastän med helt olika samhällsställning begåfvad student, och detta förhållande blef af en stor betydelse för hans framtid. Den vän och beskyddare på samma gång, som han vunnit, var nämligen prins Gustaf, den unge, rikt begåfvade och älsklige furste, kring hvilken så många ljusa framtidsförhoppningar knöto sig. Att denna ungdomsbekantskap blef ett vänskapsband, som endast döden kunde slita, hedrar både fursten och mannen af folket. Samhällsställningens olikhet kunde icke skilja dem, ty i andans verld voro de jemlikar, och båda älskade tonernas konst lika högt och lika varmt. De sjöngo tillsammans, de diktade tillsammans, trots de olika höjder, från hvilka de sågo lifvet. I prins Gustafs operett: Hvita frun på Drottningholm, till hvilken texten författades af Herman Sätherberg, skref Ivar Hallström en duett, det öfriga af musiken hade prins Gustaf komponerat. Vid den unge furstens tidiga bortgång öfverlemnade han åt sin yngre broder omsorgen om vännen; ett testamente, som prins Oscar uppfylt både som god broder,

Ivar Hallström.

konstälskande furste och välvillig vän. Ivar Hallström har allt ifrån prins Gustafs död varit anställd som prins Oscars bibliotekarie, och af honom omfattats med ett förtroende och en hjertlighet utan afbrott.

År 1852 afbröts Ivar Hallströms tjenstemannabana af en sjukdom i handen, som gjorde honom oförmögen att föra pennan och tvang honom att på sex månader göra en resa till södra Frankrike, der han snart blef återställd. Återkommen till hemmet, beslöt han att helt och hållet egna sig åt den konst, till hvars utöfvande hela hans kallelse lockade honom. Han blef nu lärare i pianospelning, och började att tid efter annan sprida omkring sig dessa melodifagra sånger, hvilka gjort honom så populär hos en och hvar, som älskar sångens ädla konst.

År 1861 invaldes Hallström till ledamot af musikaliska akademien, och samma år i oktober öfvertog han ledningen af det musikinstitut, som förut innehafts af sångarveteranen A. F. Lindblad, hvilken nu afträdde från sin mångåriga lärareverksamhet, och denna med rätta ansedda läroanstalt har Hallström i elfva år förestått på ett sätt, som förskaffat honom talrika elever och ett aktadt namn som lärare. Den 1 april år 1872 nedlade Hallström denna läroanstalt, och ämnar hädanefter endast lemna enskild handledning åt mera försigkomna elever.

År 1867 uppfördes å Stora teatern Ivar Hallströms första dramatiska komposition, »Hertig Magnus och Sjöjungfrun», med text af Frans Hedberg, och mottogs med bifall af publiken, men blef, i följd af upprepade sjukdomsfall hos de uppträdande personerna, snart nedlagd. Hans nästa arbete för scenen var Den förtrollade katten, texten bearbetad från franskan af Hedberg, och denna opera gafs aderton gånger med stort bifall och för goda hus. Han har vidare komponerat musiken till en svensk bearbetning af franska operetten »Le diable au Moulin», som under namn af Mjölnarvargen också gifvits på Stora teatern, samt musiken till skådespelet Stolts Elisif af Hedberg, och tillsammans med Conrad Nordqvist musiken till den på samma teater uppförda baletten En dröm.

Bland Hallströms öfriga arbeten märkas som synnerligen framstående idyllen Blommornas undran, för solo och kör, samt balladen Herr Hjalmar och skön Ingrid, för solo, kör och orkester, båda med text af prins Oscar, samt uppförda af Harmoniska sällskapet i Stockholm. Vidare 5 häften sånger, bland hvilka i synnerhet Om qvällen, Sensitivan, Kung Erik och liten Karin samt Sångarens hem blifvit särdeles populära.

Så långt minnestecknaren i N. I. T. för 1872. Sedan den tiden har Hallström komponerat flera operor, hvaribland hittills tre blifvit gifna (Den bergtagna 1874, Vikingarna 1877, Silfverringen (1880) och den fjerde (Neaga) står för dörren, vidare åtskilliga kantater, hvaribland Upsala minne (1878), Sonnenkind (1884), balletterna Ett äfventyr i Skotland (1875) och Melusina (1882) samt sånghäftena Drei ernste lieder (1877), Minnen från Italien (1878), Sinaia-album (1881), m. fl.

Hallström röjer såsom tonsättare väl icke någon egentlig genialitet eller musikaliskt djup, och särskildt i instrumentationen har han åtminstone i flera tidigare verk plägat taga Conrad Nordqvist till hjelp. Men i ersättning derför eger hans musik ett lätt svärmiskt, melodiskt behag och en fakturens klarhet och elegans, hvilka egenskaper, utan att alldeles undantränga det tunga nordiska vemodsdraget, likväl snarast påminna om ett med det franska beslägtadt skaplynne. Af alla dessa skäl lyckas H. bäst i visor och sånger med pianoledsagning — hvilken alltid är klangfull; dernäst också i komiska operor i fransk stil. Det är emellertid ej dessa, som gjort hans egentliga berömmelse, utan den omständigheten att han är den förste som med någon sanning kan sägas hafva skapat en svensk nationalopera. »Hertig Magnus och sjöjungfrun» är den första svenska opera med både svenskt ämne och svensk folkton som mera genomgående grundfärg, och »Den bergtagna» är med alla sina longörer ostridigt det mest populära inhemska arbetet i denna riktning.

Till bristerna i sist nämnda opera höra för öfrigt åtskilliga missgrepp redan i sjelfva texten, hvarigenom dels pjesen blifvit alldeles för lång — hela tredje akten borde strykas eller åtminstone väsentligen förkortad införas såsom scenförändring i slutet af den andra —, dels bergakungen gått miste om sin från folkvisan kända demoniska och hårda karakter och nedsjunkit till en vanlig vekhjertad, romantisk primo amoroso. Till skönheterna åter — både de poetiska och musikaliska — räkna vi framför allt ett lyckligt stämnings- och situationsmåleri, visande sig i festen i första akten (en väl anlagd introduktion), i julsången i andra akten (med dess poetiska afslutning) samt framför allt i början af femte akten, der den hundraårige Ulfs föredrag af folkvisan gör en oändligt gripande verkan. Fjerde akten innehåller de mest dramatiska partierna och särskildt är motsatsen mellan Ingeborg och bergadrottningen musikaliskt väl tecknad och framhållen.

»Den bergtagna» har också mer än någon annan svensk opera åtnjutit äran att upptagas på utlandets scener. Redan i april 1876 kom den upp i München, och i maj s. å. i Köbenhavn. Münchener Nachrichten skref en särdeles fördelaktig recension (citerad af Signale 1876 nr 35), deremot var den danska pressen och publiken tämligen snäf emot främlingen, hvaröfver Bournonville — som arrangerat dansen deruti — uttalar sin stora förvåning i sitt intressanta arbete »Mit theaterliv». Äfven i Hamburg togs operan upp.

Hallströms operor ega väl icke den koturnens lidelse och storhet som Berwalds »Estrella», ej häller den musikaliska helgjutenhet som Lindblads »Frondörerna», men att de dock visat sig mera lifskraftiga än dessa, har sin naturliga förklaring dels i bättre texter, dels deri att Hallström är bättre faiseur än de andra och, i likhet med sina franska mönster, har mera sinne för det sceniskt verksamma — något som våra lyriskt enformiga och tunga svenska konstnärer alltför ofta försynda sig emot.

Samma lätta, känsliga, eleganta och välklingande väsen utmärker äfven hans visor och sånger, hvaribland i synnerhet qvartetten »Vinet fradgar» är odödlig. Vi våga icke säga, om hans sångmö utan hofluftens oftast ohelsosamma inverkan möjligen kunde hafva utvecklat ännu kraftigare och naturfriskare former; doften i de inhemska linneor hvarmed hon älskar att pryda sig, är nu onekligen något för uppblandad med salongsparfym, för att hon skall kunna erkännas såsom en full inkarnation af den folkligt fosterländska sången. Men hon är behaglig sådan hon är, och om hon vid skönhetstäflan mellan svenska sångmör icke vinner priset, så får hon åtminstone bestämdt en mention honorable. *A. L.*

En skriftvexling i koralfrågan.

Svar på Rosenbergs bref.

— — — En grundtanke i Er uppsats är den, att Hæffner endast upptog hvad som på den tiden var vanligt sångsätt i svenska församlingar. Detta vill jag icke bestrida, gent emot Er egen erfarenhet, som det ju icke kan falla mig in att betvifla. Ahlströms erfarenhet bevisar dock ingenting för landförsamlingarna, ty han var hela tiden (från 1777) organist i Stockholm. Nu är det ju emellertid möjligt att församlingens sångsätt den tiden var orytmiskt och förändradt från 1697, men detta bevisar ju icke, att denna förändring var till ett bättre? Tvärt om. Redan i slutet af 1600-talet började kyrkosången erkändt att urarta i Tyskland, och det var denna urartning, som småningom äfven fick insteg hos oss. Att denna vana nu är 100 år gammal eller äldre, utgör intet skäl mot att söka afskaffa den, så snart vanan är dålig. »Omöjlig» att utrota är den väl icke heller, ty när folket fordom bevisligen sjungit rytmiskt, så kan det göra så än i dag, hälst folket sjelft diktat de rytmiska folkvisorna — och några värre rytmiska svårigheter än som förekomma i dessa, vill jag visst icke förorda; får jag i denna mening uppfatta hvad Ni säger om, att ingenting bör införas »som för svenska förhållanden anses alldeles orimligt», så äro vi fullkomligt ense.

Ni klandrar mig för det jag vill ha bort fermaterna. Nå ja, om fermaterna endast skola ha till uppgift att antyda versradens slut, så må de gerna stå, ehuru det då vore riktigare att sätta dem öfver en paus. Ty Ni vet lika väl som jag, att de faktiskt missbrukas, då organisten tar dem för hvad de verkligen betyda och utdrager sista stafvelsen i ett qvinligt slut på ett fasaväckande sätt emot all sund deklamation t. ex. »Jesus Kristus är vår helsa-a-a-a-a-a-a» o. s. v.

Er hårresande — och utan tvifvel riktiga — beskrifning på förra tiders organister är lika litet bevisande, som det mesta af hvad Ni anfört, och vederlägges genom den enkla frågan: Hur kan Ni göra koralboken ansvarig för att organisterna äro obildade? Äfven den yppersta koralbok kan ju förstöras om organisterna »slå blindt» och göra löpningar; den ena saken har med den andra ingenting att skaffa. —

Er förskräckelse för treklangen i svit på skalans 6:e, 5:e och 4:e ton kan jag icke begripa; jag har förgäfves forskat i minst 7 harmoniläror, men icke kunnat finna något förbud deremot. I mina öron låter det icke hårdt, ej heller i flera andra musikaliska personers, som jag rådfrågat. Säkert är deremot, att det är fullkomligt stilenligt; Ni kan se det i n:r 24 af O. Winter-Hjelms 37 ældre Salmmelodier, hvilkas harmoni är i enlighet med Zahns, som är ganska godt öfverensstämmande med det genuina skrifsättet. Ni tror, att jag skämtar, när jag förordar harmonier à la Goudimel, Hasler, Prætorius, Schein m. fl. Denna Er tro kan blott visa att Ni om dessa harmonier icke eger kännedom. Eller tycker Ni verkligen att J:s 131 (hvilken i takt 9—15 är alldeles lika till melodi och harmoni med kompositörens, A. Scandellis, † 1580) är så outhärdlig? Jag för min del finner den långt mera högtidlig än Er egen sättning (i Edra prof) med evinnerliga septimackord, till och med förminskade (!), hvilka såsom totalt ohistoriska alldeles böra bannlysas ur koralmusiken. De »enfaldiga» tonsättarne Haydn och Mozart utgöra här inga auktoriteter redan derför att de aldrig skrifvit några koraler — hvilket ej häller kunnat falla dem in, enär båda voro katoliker. Men att de för öfrigt — med allt sitt sinliga välljud i den verldsliga musiken — visst icke skydde »hårdheter» i den andliga, det kan Ni se t. ex. af introduktionen till Skapelsen, af koralfugan i Trollflöjten eller af Requiem, der Mozart till och med använder slutackord utan ters! Men allt detta är icke folkligt, invänder Ni kanhända? Ja det är också just ur folklighetens och enkelhetens synpunkt, som jag rekommenderar de gamles harmonisering. Ni tyckes tro, att denna icke innehåller »naturliga, lätta och musikaliska följder, såsom oeftergifligt vilkor för att en musikalisk tanke skall uppfattas af obildad allmoge». Det är dock märkvärdigt att andre författare äro af alldeles motsatt tanke. Jag rekommenderar en liten bok med titel »Geschichtliche Nachrichten über den Ursprung und die Ausbildung der Choralmelodien von J. K. Schauer (Weimar 1852)», der det heter: »Dertill kommer den gamla tidens egendomliga harmoni, som nästan blott består af ackord i första läget och just genom denna naturlighet och lätthet särdeles egnar sig för folksång. Dess utom är för de äldre koralerna rytmen utmärkande, hvilken förlänar dem lyftning och ingjuter lif i dem.» — I sammanhang härmed må antecknas den grundsats som Ni tycks finna alldeles axiomatisk, men som jag finner absurd nämligen att koralsång nödvändigt skall vara syllabisk, och jag påstår fortfarande att H. genom detta arrangemang (liksom genom sitt förstenande af rytmen och sina blott till förmån för en beqväm harmonisering ofta gjorda ändringar) verkligen förfuskat de allra flesta melodier, lika säkert som att jag förfuskar folkvisan Liten Karin, i fall jag i stället för melismen

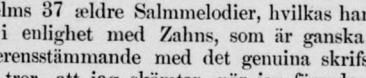

För vanligt sundt förstånd bör väl detta vara klart som dagen, icke så för koralfördomarne. Huru omöjlig fordran på syllabism för öfrigt är, synes bäst deraf att hvarken H. eller Ni sjelf alltid undvikit melismer. Ett vidsträckt användande af melismer till löpningar vill jag för ingen del införa; men så långt som de användas i folkvisor, kan man trygt medgifva dem, utan fara för att de blifva osångbara för folket.

»Kan det med skäl sägas att 66 c, 86 b, 137 b och 138 b äro bättre än de vid a?» — Svar: ja! Att få en landsförsamling att sjunga dem tror jag ej skulle behöfvas »årtionden», utan endast några sångöfningar på lediga stunder, t. ex. om söndagseftermiddagarne, dem organisten utan himmelskriande svårighet borde kunna anordna i fall han gjorde sig mera besvär. Rytmen i t. ex. 138 b skulle kunna underlättas genom att skrifva den så:

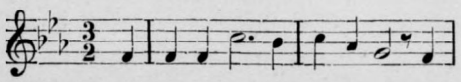

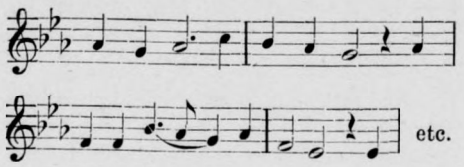

i hvilket fall den finge ett rytmiskt snäftycke med folkvisan »Jag gick mig ut en aftonstund» och således ej borde vara omöjlig att sjunga; eller också = g. psb:

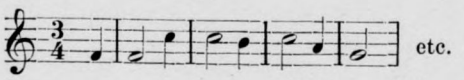

likaledes i folkviseton.

Att det skulle blifva enformigare att sjunga — ⌣ ⌣ — ⌣ — ⌣ än — — — — — — — — begriper jag inte. Att det sista skulle föredragas i »recitativform» ber jag Gud bevara mig från att få höra: då först vore gärdet riktigt uppgifvet för alla smak- och taktlösa organister att förrycka takten bäst de behagade.

* * *

Vi behöfva icke göra flere utdrag ur Rosenbergs och vår skriftvexling, som fortgick ännu en tid bortåt. Tillräckligt upplysande är det redan anförda, dels för Rosenbergs dominerande ställning inom koralkomitén, dels för det dubbla missförstånd (näml. i fråga om både harmoni och rytm), hvartill de konservativa koralisterna göra sig skyldiga. I förra punkten ha vi för vår del genom enskilda — för oss visserligen mycket smickrande — förtroenden och förfrågningar kommit i tillfälle att se så pass mycket i komiténs kort, att vi veta, det både hr Hallberg och hr Törnvall voro mycket angelägna om Rosenbergs bifall för sina skilda koralbearbetningar, och i sjelfva verket återfinner man ju i Rosenbergs förut citerade bref de skilda grundsatser, hvaraf båda leddes. Å ena sidan (hos Hallberg) en harmonisering som, blottad på all historisk färg, närmast tager »Odinslund och Lundagård» till mönster. Å andra sidan (hos Anjou & Törnvall) en rytmik som, fullständigt negligerande de uttryckliga föreskrifterna af vår tids förnämsta auktoritet inom koralreformen, Johannes Zahn (den man sällsamt nog likafullt åberopar sig på!), förintar just det för den evangeliska koralsången i motsats mot den katolska utmärkande föredraget, näml. det mensurerade i stället för det recitativiska. Det är för oss formligen obegripligt, huru en så upplyst man som seminarierektorn Anjou kan i sin uppsats i Teologisk tidskrift anföra som källa Zahns med mönstergill klarhet skrifna historiska utredning*, och likväl som det tycks, knappt förstå ett ord deraf.

Upplysande är slutligen ock Rosenbergs epistel i fråga om den af de konservativa koralvännerna så flitigt anlitade manövern att öfverdrifva motståndarnes åsigter blott för att kunna säga att de äro outförbara. Man himlar sig öfver att vi reformvänner skulle vilja fullständigt införa 1500-talets harmonisering, och detta trots det vi förklara oss nöjda med ett närmande till andan deri, ungefär så som just Zahn i sin bayerska koralbok med framgång försökt. Man förekastar oss att vi vilja återföra reformationstidens koralmotetter med deras slingrande stämföring och krångliga synkopiska rytmik; men det har ju ingen begärt, vi äro fullt belåtna med en helt enkel rytmisk vexling, icke värre än folkvisornas! En dylik taktik må vara beqväm, riktig är den icke.

Men koralreformen är nu som bekant i alla fall officielt undanskjuten till en obestämd tidpunkt; sedan hr Anjou ensam fick diktera hela det sista kyrkomötets intetsägande beslut, trots det ett ytterst moderat förslag i den rätta riktningen förelåg af prosten Lyth, så är för det närvarande intet att hoppas. *A. L.*

* I Handbüchlein für evangelische kantoren und organisten. Gütersloh, 1883. Boken som blott kostar 2 kronor, rekommenderas härmed åt våra organister.

L'étude du chant.

Andhämtning.

Oinskränkt herravälde öfver andedrägten bildar ett hufvudvilkor i sång, och detta studium verkar äfven stärkande på lungorna. En upprepad snabb och obegränsad respiration verkar ej blott skadligt för helsan, utan gifver äfven ofta åt tonen en oskön tillsats af heshet. Andningen måste ske utan synbar ansträngning, omärkligt och utan att höja skuldrorna.

Inandningen sker med lätt tillbakadragna skuldror, fritt framträdande bröst, rakt hållet hufvud, magen något indragen nedanför maggropen. I denna ställning fyllas lungorna långsamt och utan ansträngning med luft och andedrägten kan efter behag återhållas, för att sedan långsamt utströmma. (Senare öfvas äfven den korta och hastiga in- och utandningen, eller hvad italienarne kalla »mezzo respiro».) Jules Audibert rekommenderar att vid inandningen stödja kroppen på armbågen, öppna munnen liksom för att uttala *a* och skyndsamt insupa en stor qvantitet luft, i det maggropen sväller; vid utandningen sätter man tänderna på underläppen liksom för att uttala *v*, men fördröjer uttalet deraf så länge som möjligt, allt under det man låter luften långsamt utströmma ända tills vokalen kommer fram.

I många sångskolor förfar man enl. min åsigt falskt genom att i början af sångstudiet skänka blott ringa uppmärksamhet åt andningens art och indelning; jag finner tvärt om riktigt att genast vid de första elementaröfningarna rikta oaflåtlig uppmärksamhet derpå, då äfven här inrotade fel, såsom en tung eller snarkande andhämtning, senare bli ytterst svåra att afvänja. Om man t. ex. låter eleven andas hur ofta hon behagar, så skall hon sedan ej kunna sjunga längre fraser oafbrutet i ett enda andetag, hvarpå dock så mycket beror.

I samma mån som stämman genom välriktade öfningar blir mera stark och

fulltonig, skall äfven andningen vinna i kraft, utsträckning och elasticitet. Senare eller samtidigt bör man vänja eleven att verkställa inandningen så fort som möjligt, så att densamma icke försinkar rytmen och frasens inträdande, hvarför man ock i början bör rätta tempots hastighet efter elevens andningsförmåga, således i förstone långsammare, sedan hastigare. Hvarje öfning måste nämligen tagas i samma takt från början till slut och får ej på något ställe ritarderas, vare sig detta sker i följd af oöfvad andhämtning eller bristande strupfärdighet, hvilket också kan vara orsaken.

Äfven en naturligen kort och besvärlig andhämtning kan genom försigtig gymnastik med tiden blifva kraftig och uthållande. För att ej onödigtvis anstränga stämman kan man utan att sjunga öfva sig i långt tillbakahållande och sakta utsläppande af andedrägten, och företaga sådana öfningar flera gånger om dagen.

Man vänjer eleven redan från början att framför hvarje uthållande ton eller passage rätt djupt hämta andan, så att hon känner bröstet fyldt af luft, samt sedan under sången utsläppa så litet deraf som möjligt, alltid långsamt och likformigt, nästan som om hon ständigt vore färdig att å nyo draga in den. Sjungas stycken med textord, får en sammanhängande mening eller fras icke afbrytas af inandning. Så naturlig denna regel låter, så hör man dock äfven duktiga sångare förgå sig härutinnan. Vid ovanligt långa fraser kunna emellertid mycket öfvade konstnärer ofta vexla andan så snabt och omärkligt, att åhöraren icke varsnar det; i så fall skadar det icke frasens sammanhang, men dertill är också en betydande skicklighet af nöden.

Gör det eleven någon svårighet att finna, vid hvilka ställen i texten andhämtning lämpligast verkställes, så må man låta henne före sjungandet högt läsa igenom texten; hvad som då visar sig i meningen sammanhängande, får ej häller i sången afbrytas genom andhämtning. I en fras som den följande:

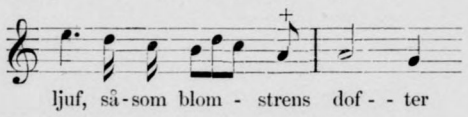

vore det falskt att andas före eller efter den med ett kors betecknade noten. Bäst sjunges hela frasen i ett sammanhang; skulle det blifva alldeles nödvändigt att afbryta den genom en inandning, så vore enda möjliga platsen derför strax efter ordet »ljuf». Liksom det talade ordet, har äfven melodien sina afsnitt. Den fullt afslutade ordperioden begränsas af punkt, melodien af kadens; den mindre fullständigt afslutade ordföljden af kolon eller semikolon, melodien af half kadens, och ännu kortare hvilopunkter i melodien motsvara ordföljdens komma. Får man ej skilja samhöriga ord, så får man ännu mindre afbryta ett enda ord genom andning, t. ex. om man skulle stycka ordet »älskar» i en fras sålunda: »Jag äl - - - - skar dig».

Andhämtningen sker alltid på bekostnad af näst föregående not, hvilken beröfvas en smula af sitt fulla rytmiska värde; hvaremot den not som följer efter andhämtningen måste gripas strängt i takt.

Hvarje regel har undantag; så är det ock någon gång nödvändigt att strax framför en utomordentligt lång ton eller passage hämta andan, oberoende af textsammanhanget, ty sångarens främsta mål är dock alltid den musikaliska frasen.

Portamento. Filerade toner.

Vanligen företagas dessa öfningar först efter alla möjliga exerciser i strupfärdighet; jag har dock funnit lämpligt att börja äfven detta studium ganska tidigt, så snart stämmans båda register äro tillräckligt öfvade, således näst efter skalan och ungefär samtidigt med färdighetsöfningarna. Detta förfarande bidrager mycket till röstens försköning och förädling, till ren intonation och andedrägtens stärkande.

Portamento består, som förut är sagdt, af en tons bindning med en högre eller lägre. Man lemnar den första tonen en liten smula tidigare än dess rytmiska värde strängt taget fordrar och sammanbinder den med den följande så, att denna å sin sida anticiperas eller tages en smula för tidigt:

Uppåt sker detta crescendo, nedåt decrescendo. Öfvandet af detta portamento underlättas om man sjunger noterna till ord börjande på hård konsonant, t. ex. de italienska tonbenämningarna: mi—sol—mi o. s. v.

Att »utspinna» tonen (filer le son) är lättare i högre register än i det lägre, enkannerligen bröstregistret. Inom det senare låter man först ansätta tonerna pianissimo i falsett samt, under det de småningom bli starkare ända till fortissimo, öfvergå till brösttimbre; äfvensom derefter tvärt om börja fortissimo i brösttimbre och sluta pianissimo i falsett. Då denna öfning fordrar en enda lång respiration, så är det rådligast att i början dela den i två, så att man först öfvar från starkt till svagt (bröst-falsett), sedan från svagt till starkt (falsett-bröst), för att längre fram kombinera båda öfningarna. Dervid måste iakttagas den största möjliga jämnhet i andhämtningen och renhet i intonationen, så att icke crescendot medför en för hög, decrescendot en för låg intonation.

En ton kan »fileras» på följande olika sätt:

A) i samma styrka från början till slut: f—f—f.

B) i samma svaghet från början till slut: p—p—p.

C) i stark ansättning, småningom förklingande till det svagaste pianissimo: ff decresc. > ppp.

D) i svagaste pianissimo ansatt, småningom svällande till starkaste fortissimo: ppp < cresc. ff.

E) ansatt i pianissimo, svällande till fortissimo, och från denna högsta styrkegrad, som måste beräknas på jämt hälften af den samlade andedrägten, åter förklingande till pianissimo: ppp < fff > ppp.

F) ansatt i fortissimo, förklingande till pianissimo, och derifrån (också med jämt hälften af andedrägten) åter svällande till fortissimo: ff > ppp < ff.

Om man afmäter styrkegraden med siffror och låter 0 betyda pianissimo, 4 fortissimo samt siffrorna deremellan nyanser, så skulle naturligtvis öfningen A) kunna tecknas blott med siffran 4, B) blott med 0, C) med 4—3—2—1—0, D) dito omvändt, E) med 0—1—2—3—4—3—2—1—0, F) dito omvändt. — Utgående från pianissimo, använder man hälst den dunkla klangfärgen, hvilken derpå i fortissimo öfvergår till ljus.

Jag anser lämpligt att äfven vid dessa öfningar i början ej gå högre än till g^2; likaledes bör man, sedan man företagit dem på vokalen a, sedermera också öfva på alla andra vokaler i de olika språken. (Notex. nr 17, pag. 71.)

Något om kungliga teatern i Köbenhavn.

(Ur *Jyllandsposten*.)

Säsongen 1884—85 begynte ej, hvad den kungliga teatern beträffar, under lyckliga auspicier. Första föreställningen skulle bestå af Scribes »Statsmand og Borger» med ny instudering; men så blef en af teaterns mest underordnade skådespelerskor sjuk, och detta hade till följd, att man måste begynna med »Mignon» på röd lapp och till på köpet utan någon repetition till operan, så att den näppeligen kunde vara någon mönsterföreställning. Den 2 sept. uppfördes för utsåldt hus »Don Juan», hvari herr Lange från operan i Stockholm debuterade i titelrolen.

Det är nu allmänt kändt och erkändt, att operan i Köbenhavn står på en ganska låg ståndpunkt, ja kan rent ut kallas miserabel. Den stora publiken, som af gammalt vant sig att se upp till den nationela skådebanan, trots dess jemna, säkra tillbakagång i konstnärligt hänseende år från år, har tills för kort tid sedan ej vetat detta. Uppträdde då och då en Trebelli eller Vanzandt som gäst på den kgl. teatern, så att en för »vore Egne» föga smickrande jemförelse trängde sig på en, så tröstade man sig med att sådana konstnärinnor ju voro stjernor af första storleken, af europeiskt rykte, och undantag förekommo äfven annorstädes. Men så kom den Stockholmska operan på besök, och nu föll det som fjäll från ögonen på folket, som fann hur dåligt det var beställt här hemma på detta område. Svenskarne hade icke synnerligt

stora röster, men dessa voro alla utbildade; de förstodo att sjunga, och just för det att de svenska operisterna hade genomgått en skola, hade rösterna kunnat hålla sig, så att det icke hördes en enda mer eller mindre utskriken sångare eller sångerska, medan det att vara *passé* nästan är regeln hos oss. Och i fråga om kören förvånades vår publik, då den erfor, pro primo, att de qvinliga koristerna icke nödvändigt behöfde vara gamla och — låt oss säga: icke vackra, och pro secundo, att kören med duglig instruktion godt kan lära att ingripa med lif i den dramatiska ensemblen utan att blifva komisk.

Då första erkännandet af sakernas verkliga tillstånd skett, begynte man så småningom med reformerna. Af alldeles afgjord betydelse var det, att en så eminent kapacitet som Johan Svendsen ställdes i spetsen för kapellet. Så blef ej endast kapellet, som var i förfall, hastigt bragt upp till hvad det i följd af medlemmarnes utmärkta duglighet borde vara, utan herr Svendsen fick naturligtvis ett väsentligt inflytande på operaförhållandena i det hela, fastän helt säkert mycket skulle hafva blifvit annorlunda och bättre, om han haft friare händer. Det företogs lyckliga personförändringar bland till operan hörande embetsmän; altisten fröken Skyt, som hade ovanligt goda naturliga röstmedel, men som ej syntes fallen för att utbilda dem, blef afskedad, och i hennes ställe engagerades fröken Dons, som säges ha en utmärkt alt och för närvarande uppehåller sig med statsunderstöd i Paris för att studera sin konst. Slutligen påstås det också, att saknaden af en frisk och vacker tenor skall blifva afhjelpt genom hr Torslef från Flensburg, hvilken likasom fröken Dons lär skola debutera redan under innevarande säsong.

Allt detta är något, men på långt när icke nog. Det fattas bland annat en sopran till de centrala rolerna i den »stora» operan, en sådan kraft, som fru Erhardt-Hansen skulle hafva varit, och som hon för en del år sedan hade några vilkor för att kunna blifva, vidare — om hr Torslef hör till »hjeltetenorerna» — en »lyrisk» tenor eller tvärtom, och dessutom friska, väl utbildade röster till de mindre framträdande partierna, synnerligast på manssidan. Efter hvad säkert förljudes, ingaf en af våra mest kompetenta musikaliska autoriteter vid slutet af förra säsongen ett förslag till teaterstyrelsen, enligt hvilket ett ej ringa antal af utskrikna och odugliga sångare och sångerskor skulle afskedas, deribland åtskilliga namn, som publiken vant sig att betrakta med ganska oförtjent respekt. För de derigenom inbesparade, relativt stora gagerna skulle då dels upprättas en sångskola i Köbenhavn för blifvande operister, dels sökas få engagerade främmande krafter, särskildt svenskar, såsom öfvergång till en nationel opera af annan kaliber än den nuvarande. Men förslaget strandade på den välbekanta danska ölsupsbarmhertigheten och den likaså inhemska olusten för att bota ett ondt med annat än halfva mesyrer. Under dessa förhållanden skulle det vara särdeles lyckligt om ryktet bekräftade sig, att den framstående svenske sångaren och sånglärare Fritz Arlberg tänkte nedsätta sig som sånglärare i Köbenhavn.

Uppförandet af »Don Juan» ställde vår operas brister i den klaraste dager. Ouverturen och ackompagnementet gick under hr Svendsens ledning så mönstergilt, att jag aldrig hört maken här eller i utlandet. Hr Skram har ju ej mycket qvar af sin röst; men hans sångkonst är så fulländad, hans prononciation något så allenastående här i landet och hans spel så genialiskt, att man är mycket långt ifrån att önska någon annan Leporello än hans. I Zerlinas parti gläder man sig öfver fru Lütkens smältande sköna stämklang, och fru Keller är både i dramatiskt och vokalt hänseende en respektabel Donna Elvira. Men hr Jastraus torra, rent af fult klingande röst med ofta förekommande näsljud är för visso ingen prydnad för Don Ottavios rol, om än hans diskreta och duktiga föredrag i den stora arian visar, att han i tekniskt afseende står långt öfver de flesta af sina kolleger. Och slutligen Donna Annas framställarinna, fru Erhardt-Hansen! De sköna toner hennes starkt tremulerande och allt annat än egalt utvecklade röst en gång haft, äro under tidernas lopp vordna rostiga och skrällande, och hennes prononciation, som alltid varit ryslig, är nu med sitt läspande och lallande komplett omöjlig. Donna Anna är nu för tiden hvarken mer eller mindre än en vanprydnad för den kungliga teatern, och det länder publiken till heder, att några taktlösa åhörares upprepade försök att applådera detta attentat mot den Mozart'ska sånggudinnan qväfdes af energiskt hyssjande.

Till debutanten hr Lange kan man i sanning gratulera först och främst teatern och sedan hr Simonsen, hvars mycket omtalta »skrufning» i slutet af förra säsongen gaf anledning till att vår operapersonal fick ett så lysande tillskott. Hr Lange är med sin mjuka, intagande bariton, sitt fullkomliga herravälde öfver rösten, sin eleganta, ståtliga apparition och sitt smakfulla spel född till en Don Juan långt mer än hr Simonsen, som förlänade personen något för mycket af en slagtares brutala kraft. Åhörarne erkände i fullt mått hr Langes prestation; efter första akten — operan är nu delad i 4 akter — hördes applåder, som aldrig ville taga slut, och den mästerligt föredragna serenaden i tredje akten framkallade en likadan bifallsstorm. Om blott hr Ödmann, som säges mer än gerna engageras vid vår kungl. teater, hade utfört Don Ottavios parti och en svensk sångerska, om än af andra rang, blifvit införskrifven som Donna Anna, så skulle uppförandet af »Don Juan» hafva varit en gudadryck för våra lättförnöjde gommar. Nu är det, som om man satt i en solbelyst loggia vid en kristallpokal med gnistrande Falerner, hvari en förbiflygande vind låtit något falla, som gör det för oss omöjligt att föra bägaren till munnen.

FÖLJETONG.

Det falska ciss.

Novellett af *H. Pfeilschmidt.*

Vi äro en qvartett, som är tillsammans hvarje torsdags afton och jag spelar då altviolen. Min vän pastorn spelar sin första violin alls icke illa, och likaså min vän skolläraren sin andra fiol. Men vår vän doktorn kunde mycket väl låta höra sig för pengar på en konsert med sin violoncell; ja verkligen, all aktning för hans spel! Det är mig en gåta, hur en menniska med ett så halsstarrigt väsen, en sådan brumbjörn som min vän doktorn kan få en så mjuk och fyllig ton ur sitt instrument; hur han, som alltid strax efter det han spelat plägar brusa upp eller vara till hands med spetsiga ord, om inte allt går efter hans egensinniga hufvud, kan spela så underbart mjukt och rörande ett Haydns andante. Ty Haydn är vår älskling, och om vi än tjugu gånger spelat en af hans qvartetter — de flesta har jag sjelf i mina unga år afskrifvit —, så stå dock vid tjuguförsta gången våra ögon fulla med tårar, när vi slutat och titta upp från de slitna notbladen, nickande åt hvarandra. Pastorn ler då som en fullmåne, skolmästaren suckar, doktorn brummar och dervid mena de alla ett och detsamma: »Ingen så som vår Haydn».

En torsdags morgon fick jag bref från min son Rudolf, som studerade vid konservatoriet och der vunnit pris på pris, med underrättelse att han snart skulle komma hem. Då vi om aftonen sutto församlade i mitt förmak framför våra noter och höllo på att stämma våra instrument, kunde jag inte i min glädje hålla inne med denna nyhet. »Om åtta dagar», sade jag, »kommer min Rudolf hem och återvänder ej till konservatoriet. Han har tagit afgångsexamen med högsta betyget och till på köpet erhållit det grefliga Y-ska priset!»

Pastorn och skolmästaren gratulerade mig genast och tryckte min hand; jag var helt stolt. Men doktorn gjorde en tonskala i pizzicato upp och ned på sin violoncell och sade bara: »så! då få väl vi krypa undan och gömma oss med vårt eländiga krafsande för den högtärade unge herrn.» — »Åhå!» menade jag, »drag du åt skogen med ditt krafsande, doktor! Tvärtom skall han få respekt för oss alla och vår qvartett; vi ska' spela en Haydn för honom, så att han skall spänna upp öronen och förbluffas öfver att man kan göra musik här lika bra som i hufvudstaden. Just den der qvartetten på notställaren menar jag vi öfva in i dag. Han har väl tio gånger skrifvit till mig hur ifrigt han studerar just vår Haydn, han skall nu få se en gång att vi gamle förstå saken lika bra. Tror ni inte det?»

Skolläraren och pastorn instämde genast; doktorn måste naturligtvis först ha något att invända, men sedan var han också med derom.

Vi inöfvade qvartetten ganska omsorgsfullt, ehuruväl vi spelat den flere gånger förr, så att den gick alldeles komplett. Ack, det undersköna andantet. »Jag är säker på», sade jag, i det jag efteråt spelade om ett ställe solo, »att här skall den unge herrn falla i förtjusning. Doktor, du är en hel karl med ditt pianissimo!»

De båda violinerna menade också, att min gosse skulle bli förtjust öfver vårt qvartettspel, hvilket han efter genomgångna studier nu först skulle kunna rätt uppskatta, och till och med min vän doktorn sade, i det han med spetsen af stråken lätt knackade på nothäftet framför sig, att om det gick som i dag, så kunde man ha heder af det. »Och det är dock alls inte så lätt», inföll pastorn. — »Jag vill se den som gör oss efter med att spela tvåfjerndelstakten i det här tempot!» tillade skolmästaren och torkade svetten ur pannan. När de gingo, var doktorn den siste. Pastorn och skolmästaren voro redan utom porten, då jag hjelpte honom på med öfverrocken. Då jag fått på honom denna, vände han sig till mig med ett mystiskt leende och sade: »skall jag tala om det för min Anna, eller är det en hemlighet tills vidare?»

»Hemlighet — hvad då?» frågade jag.

»Jo, att din Rudolf kommer hem.»

»Hvarför skulle det vara en hemlighet?» frågade jag helt förvånad. »För din Anna — menar du —?»

»Ja naturligtvis min Anna, min dotter», sade han. »Ställ dig nu inte som om du ingenting visste om saken, att —»

»Hvad?»

»Herre gud, att din Rudolf och min Anna halft om halft stå i förhållande till hvarandra.»

Jag var alldeles förstummad. Den slipade pojken! Derför hade han således, då han var hemma under ferierna, så mycket intresserat sig för doktorns insektsamling. Men vänta du, jag skall lära dig, jag!

»Jag tror min sann», yttrade doktorn, skrattande på sitt egendomliga korta sätt, »att han hållit det hemligt för dig. Jo jo! i stilla vatten gå de största fiskarne. Men en bra pojke är han, och får han först en säker plats och min Anna inte vill vara honom förutan, så kunna vi ju talas vid om saken. God natt, borgmästare! Dermed steg han ut och följde efter pastorn och skolläraren.

Nästa torsdag kom och med den Rudolf. Min gud! jag ser än i dag gossen stå vid samma fönster, som han stod då jag, sannerligen ej så lätt om hjertat, ryckte fram med min predikan. Han hade stödt armen mot det smärta lifvet och hufvudet med de långa blonda lockarne (naturligtvis — konstnär!), öfver hvilka solljuset nedströmmade, höll han litet framåtlutadt. Att jag hade kunskap om hans hjerteaffär, förbluffade honom ej det ringaste; »ja, det förhåller sig allt så», svarade han helt enkelt, »och jag har förtegat det för att bespara dig ett bekymmer. Först när jag får en plats, som jag kan försörja mig på — mina betyg och rekommendationer öppna mig utsigt att snart erhålla en sådan —, vill jag begära Annas hand, och först då ville jag meddela dig allt.» Nu ryckte jag fram med mina betänkligheter mot partiet. Jag talade som en bok, som en Demosthenes; jag bygde satser, sådana, att när jag var midt inne i dem kände jag en riktig ångest öfver hur jag skulle komma ut ur labyrinten. Ja, försök bara att draga i fält mot en ung menniska, som är förvriden af kärlek. »Pappa, jag kan inte afstå från Anna, hon är den bästa delen af mina förhoppningar på framtiden! Och hennes far lemnar ju också sitt bifall!» Jag förehöll honom allvarsamt att han ej borde bygga så fort derpå. Doktorn kunde lätt helt oförmodadt sätta sig på tvären, han kanske ännu ej hade haft någon friare i huset — men om —? Det hjelpte ingenting. Det enda jag åstadkom, var löftet att han ej skulle begära Annas hand förr än han var säker på en sådan plats, att hans ekonomiska ställning tillät honom gifta sig. Och dermed måste jag låta mig nöja.

Ändtligen lemnade vi detta tema, och jag kunde få tala om andra saker. »Rudolf», sade jag, »du mins väl att du som gosse aldrig fick vara i rummet när vår qvartett var tillsammans? I dag får du vara närvarande, och vi spela en qvartett af Haydn för dig —. Du håller väl ännu Haydn i ära?» — »Ack, pappa!» sade han, och hans präktiga friska ansigte strålade, »hvem skulle väl våga kalla sig en rätt musiker och ej med aktning och vördnad blicka upp till honom?» — »Bravo!» utropade jag, »nu skall du ock få se om vi här hemma ha något begrepp om Haydn.»

Punktligt infunno sig en afton pastorn och skolmästaren med sina violinlådor och sedan äfven doktorn. Sin violoncell behöfde han ej taga med, han hade den alltid stående hos mig, emedan han hade en annan hemma hos sig. Då vi alla sutto färdiga med våra instrument, inkallade jag Rudolf, och sedan han helsat på alla de närvarande och mottagit deras lyckönskningar till examen, gaf jag tecken att börja. Rudolf satte sig tyst i ett hörn af rummet och vi började spela.

Jag var först litet ängslig, ty vanligen gå saker, som vid generalrepetitionen lyckas förträffligt, vid sjelfva representationen rätt illa. Men detta inträffade ej. Vi spelade alla med en eld, en renhet och finess, så att mitt hjerta slog gladare från takt till takt. Efter första satsen tittade vi alla bort till hörnet — den unge mannen hade lutat ansigtet i händerna och rörde sig ej, liksom en, den der ej vill af någonting störas i en hög andlig njutning. Jag nickade triumferande åt de andra; nu till andantet. Det gudomliga andantet! jag visste att min gosse skulle känna sig öfverväldigad deraf och att vår seger skulle blifva fullständig.

Jag höll derför ögat på honom allt jemt, jag kunde ju hvarje not utantill. Nu kom det der stället med de sköna sextondelslöpningarna i alten, hvilka sedermera upprepades ännu en gång — jag gjorde allt mitt bästa och tonerna trillade fram som perlor — då får jag med ens se hur han rycker till der borta i hörnet, som om någon hade stuckit honom, och ett ögonblick riktar han sina ögon på mig. Detta hade så när bragt mig ur koncepterna, men de andra syntes ej märka någonting, och vi hunno utan äfventyr till det ställe der mina sextondelar upprepades. Åter igen rycker min Rudolf till, men denna gång halfhögt yttrande: »aj — åter igen det falska ciss!»

Vi hade alla hört utropet, upphörde att spela och sågo oss om. »Hvad säger du, Rudolf?» frågade jag, som om jag ej hört rätt.

»Det falska ciss, pappa», sade gossen helt lugnt; »du har spelat det båda gångerna.»

»Jag har båda gångerna spelat ciss», sade jag och märkte dervid huru de tre andra betraktade mig med förvåning, »men ej något falskt ciss.» Och min gosse svarar, fortfarande lika stillsamt: »Ciss är inte riktigt, pappa; det måste vara diss.»

Nu kände jag hur stråken begynte darra i handen på mig. »Rudolf», sade jag, »kom då hit och se — de här noterna har din far noga och samvetsgrant skrifvit af sexton år innan du kom till verlden. Här står ciss lika säkert och visst som det då stod på det tryckta notbladet.»

Pastorn framstötte ett sakta »hm», skolmästaren ref sig i hufvudet, doktorn började betrakta mig under ett obehagligt leende, och Rudolf rörde sig ej borta i sitt hörn. »Visserligen, bästa pappa», sade han med ett saktmod, som kom blodet att stiga mig åt hufvudet, »men det är ett tryckfel i första upplagan, som genom nyare forskningar blifvit rättadt.»

»Så!» sade jag och slog en lätt hvirfvel med fötterna. »Hvem har sagt dig det?»

»Professorn», svarade Rudolf, »och man finner också ganska lätt, hvarför Haydn inte kunde skrifva ciss. För de förtäckta qvinterna med första violinen — ser du inte här?»

»Ja visst ja!» sade jag. Och »ja visst ja» sade de tre andra. Men ingen af oss hade förut sett de förtäckta qvinterna.

»Du kan ej tro», fortfor min son, »huru helt annorlunda, hur mycket mera ädelt stället klingar med diss. Försök bara en gång!»

Jag ställde mig helt lugn och kall, sägande till de andra: »Vill ni försöka en gång?» De nickade, och så spelade vi andantet med diss. Jag såg hur doktorn, då vi voro vid stället, bet sig i läppen, jag vet ej om det var af för-

argelse eller skratt, kanske af båda orsakerna. Stället klingade — nå ja, kanske bättre — men så främmande, att jag knapt kände igen det.

»Nå?» sade Rudolf, trädande fram till oss sedan vi slutat, »icke sant, diss låter bättre?»

»Jo visst, jo visst», sade pastorn och såg på skolmästaren. »Mycket bättre», säger skolmästaren och sneglar åt sidan på doktorn.

»Utmärkt, unge man», säger doktorn med ett styggt leende, »huru tacksamma känna vi oss ej öfver hvad vi fått lära om de falska qvinterna. Se bara på hur er herr pappa fröjdar sig. Han spelar nu cisset aldrig i sitt lif mera.»

»Rudolf», sade jag, under det mina fingrar foro fram och åter öfver strängarna på min violin, »var så snäll och säg till i köket att jag får ett nytt ljus i staken; det här flammar så mycket. Och Rudolf gick ut vid gladt humör och utan att misstänka någonting. (Forts.)

Från scenen och konsertsalen.

Ännu har stora teatern ej kommit med något nytt i operaväg, men väl presenterat två af sina nykomlingar, bland hvilka hr Sellergren synes ega den bättre rösten, hr Grevillius det bättre sångstudiet. Mera kunna vi tills vidare icke säga. För öfrigt försökte sig i samma opera (»Vilhelm Tell») fröken Karlsohn med tämlig lycka som Matilda, efter att redan förut i »Den stumma» hafva agerat primadonna, en värdighet som hon dock ej fullt kan sägas uppbära, lika litet som fröken Javette i »Den bergtagna», der denna nu med rätta blifvit remplacerad af fröken Grabow, hvilken fortfarande drager folk, förtjenstfullt sekunderad af fröken Öhrström. Fröken Karlsohn lyckades i sjelfva verket bättre i Den stumma och gjorde der så mycket fördelaktigare intryck, som hon var den enda verkligt vackra rösten bland solisterna. Körerna deremot ega god klang och röra sig med mera lif än förr. — I »Den vilseförda» har hr Forstén sjungit Germont, och han torde bland den nuvarande personalen visserligen dertill vara den lämpligaste, sedan hr Lange ej längre är att tillgå.

På Nya teatern gör sig hr Hennebergs musik till »Som ni behagar» fördelaktigt bemärkt för samma lyckliga situationsuppfattning och esprit d'arrangement, som denne tonsättare förut visat i dylika musikaliska inlägg. För öfrigt är äfven från denna scen endast några nya rolbesättningar att anteckna. »Niniche» hör mera till vådevillens än operettens område, hvarför vi här ej häller kunna uppehålla oss vid fru Cyschs återinträde och hr Holmqvists jubileum (24 sept.).

Återstår konsertlifvet. Men det har ännu icke begynt. Jo det är sant, miss Thursby inviger det just nu, och ehuru vi då detta skrifves icke hunnit höra henne, förmoda vi att följande omdöme — som vi på annat ställe afgåfvo för tre år sedan — eger sin fulla tillämplighet ännu i dag, hvarföre vi tillåta oss reproducera det, hälst vi ej förr än om två veckor äro i tillfälle att återkomma till ämnet:

Hennes röst är ingalunda stor och fyllig, men särdeles mjuk, jämn och välljudande, i omfång beherskar hon både den höga och mezzo-sopranens register. Koloratur och mezza voce äro utmärkta, dock ha vi hört sådant lika bra och bättre hos andra; högst ovanlig är deremot hennes mycket omtalade specialitet, de snabbhvirflande drillarne och klockrena staccati, och vi kunna ej erinra oss någonting motsvarande — om ej hos Carlotta Patti. I sjelfva verket påminner hon något om denna, särskildt i förmågan att skratta i toner. Carlotta är också en fågel, ännu mera fenomenal, och förenar med lärkans strupfärdighet till och med papegojans styrka. Den senare egenskapen besitter icke miss Thursby, men ersätter den — dess bättre — genom vida större ljufhet och behag. Huruvida nu, jämte alla dessa företräden, äfven förefinnas inre mognad och känslodjup, det måste vi lemna osagdt. För den dramatiska sången tyckes åtminstone miss Thursby icke ega den rätta energien. I romansen utmärker hon sig genom oskuld och flärdfrihet; dock kunde stundom mera värme inläggas.

Från in- och utlandet.

En »Estudiantina Española» konserterade i Malmö i onsdag och hade att fägna sig åt fullt hus och lifligt bifall, säger Sydsvenska Dagbladet. Deras instrument äro 1 violin, 2 guitarrer och 3 spanska mandoliner. Denna orkester exeqverar allt slags musik, ouverturer och arier, omvexlande med danser och nationalmelodier, som taga sig något egendomligt ut för nordiska öron. Allt utföres med ypperlig ensemble, och några af de unge männen synas vara verkliga virtuoser.

Norsk folkmusik för violin. På Carl Warmuths förlag i Kristiania utkommer inom kort första häftet af en värdefull och intressant samling springdanser, marscher och andra norska »slaatter», arrangerade för violin af Fredrik Ursin, känd genom sina förra arbeten af detta slag. Samlingen är utvald ur Ludv. Lindemans samling af norska folkmelodier och danser och skall omfatta 3 häften till ett pris af 1 krona häftet.

»Musikbladet», en veckorevy för musik och teater, redigerad af H. V. Schytte, skall i denna månad börja utgifvas i Kjöbenhavn på W. Hansens förlag.

Kristina Nilsson afreste den 21 september från England till New York med ångaren City of Rome.

Alma Fohström, den finska sångerskan, som börjar sin skandinaviska tourné den 2 oktober i Kjöbenhavn, derifrån hon begifver sig till Sverige och Norge, har — berättar Sydsvenska Dagbladet — antagit ett lysande engagement vid kejs. hofoperan i Wien, der hon efter ofvannämda konsertresa skall uppträda 6 gånger i november som »Lucia», sömngångerskan i »La somnambula», Margareta i »Faust» och Ophelia i »Hamlet». För hvarje föreställning erhåller hon ett honorar af 3,000 francs. Samtidigt har direktionen för samma opera inledt underhandlingar med sångerskan om afslutande af kontrakt för en längre serie gästföreställningar under nästkommande vår, hvarvid hon skulle uppträda i operan »Lacmé» af Delibes. Från Wien företager hon en tourné genom Ryssland, för att derefter i april månad nästa år åter uppträda på Krolls teater i Berlin, der hon senast skördat lagrar och guld.

En rimmad harmonilära är utgifven i Leipzig (Rühle u. Milkuhn) af Felix Draeseke. Titeln lyder: »Die Lehre von der Harmonie in lustigen Reimlein gebracht und deren eifrigen Schülern zur Stärkung des Gedächtnisses eindringlich empfolen.»

Professor *T. B. Lamperti* har med sin sångskola flyttat öfver från Dresden till Brüssel.

Paris. Adelina Patti har afslutat kontrakt med dir. Maurel om uppträdande på Théâtre Italien ifall ej personliga hinder för henne skulle uppstå. Detta syftar på hennes äktenskapsskilnad, hvilken dock ej så snart torde afgöras.

— En ny operett af Lecocq med titel »La vie mondaine» (»Lifvet i stora verlden») lär innan kort gå öfver scenen på Théâtre des Nouveautés.

— Madame Théo har öfver Liverpool med ångaren »Oregon» begifvit sig öfver till Amerika.

— »L'Académie royale de Musique au XVIII:e siècle» är namnet på ett såsom det säges intressant verk i två band, författadt af Emile Campardon och utgifvet af Berger Levrault i Paris.

Lyon. I den nya reformerta kyrkan härstädes har invigts en af Merklin & Comp. bygd orgel, hos hvilken för första gången blifvit använd ett nytt i Amerika uppfunnet elektropneumatiskt system. Detta har befunnits så förträffligt, att en ännu större orgel af samma slag blifvit beställd för en annan af stadens kyrkor.

Wien. Theater an der Wien har nu i förnyad och förskönad gestalt öpnat sina portar under ledning af Camillo Walzel. Den invigdes med en jubelfestmarsch af Joh. Strauss, hvarpå följde en prolog »In der Theaterkanzlei» och till slut Millöckers »Gasparone», som den 26 Jan. gafs på denna scen för första gången.

London. Nästa år kommer i Southkensington en internationel utställning att ega rum under drottningens och prinsens af Wales presidium. Första afdelningen af denna »uppfinnings»-utställning innefattar i 31 grupper åkerbruk, bergsbruk, ångmaskiner m. m., andra afdelningen musikinstrument, som uppfunnits och varit bruk sedan 1800, jemte en historisk samling instrument. Utställningen har ock till mål att bestämma en patentlag och fastställa en musikalisk grundton.

Schwerin. Det nya storhertigliga teaterhuset bygges nästan helt och hållet af sten och jern till förekommande af eldfara, ett exempel att följa vid byggande af nya teatrar och förlustelselokaler.

Berlin. En ny opera »Die Königstädtische opera», f. d. Quarg'ska Vaudevilleteatern, har öppnat sina portar här, hvarvid Lortzings »Czar och Timmermannen» uppfördes under stort bifall.

— På Krolls teater har fröken Alma Fohström ökat sina lagrar genom sitt uppträdande i »Traviata». Genom sin brillanta koloratur bragte hon publiken i hänförelse. Hon afslutade sitt gästspel såsom Gilda i »Rigoletto» och med vansinnighetsscenen ur »Lucie», en af hennes glansnummer. — Fröken Fohström säges snart skola låta höra sig i Stockholm.

— Den nya operetten »Rosina» af Richard Genée har vid första uppförandet den 13 Sept. på Wallhallateatern rönt ett gynsamt emottagande. Libretton är just ej något mästerverk, men musiken är rik på präktiga ensembles, sånger och kupletter samt väl instrumenterad. — På denna scen har samme kompositörs »Nanon» gifvits nyligen för 300:de gången. — Kejsaren har tillåtit användande af elektriskt ljus på hofteatrarna, hvilket dock ej kan hinna införas under denna säsong.

— På operan kommer helt snart Enrico Prevost den i Italien hastigt beryktad vordne hjeltetenoren att uppträda. Till en början är bestämdt att han skall sjunga Manrico, Radames, Arnold; han sjunger ännu italienska, men håller på att studera in rolerna på tyska.

Newyork. Symphonie-Society och Oratorio-Society hafva förenat sig till ett sällskap »New-York Festival Association» under D:r Damrosch för gifvande af konserter, årligen eller, om detta af ekonomiska skäl ej går för sig, hvart tredje år.

På *Huss & Beer's* förlag har i dag utkommit i Musikhandeln:

Tekniska Studier
för
PEDALSPELNING
utarbetade och
Herr *O. Bolander* tillegnade
af **Lars Nilson.**
Pris 5 kronor.
Obs! Subskribenter i landsorten behagade ofördröjligen till förläggarne uppgifva adressförändring, derest sådan skett efter subskriptionstiden, hvarefter verket franco öfversändes emot efterkraf af 5 kronor.

SECHS LIEDER
aus *Julius Wolff's*
"Tannhäuser"
componirt für eine Singstimme mit Clavierbegleitung
von
Emil Sjögren.
Op. 12.
2:ne häften à 1 kr. 50 öre.

Taflor ur Barndomslifvet
11 Karaktersstycken för Piano
af
A. M. Myrberg.
2:ne häften à 1 kr. 50 öre.
Obs! Prenumeranter å Sv. Musiktidning 1883, hvilka såsom gratispremie valt, men ännu icke utbekommit ofvannämda verk, torde afhämta detsamma i *Huss & Beers Musikhandel.*

Fem Orgel-Etuder
med utsatt applicatur och pedalteknik till hufvudsyfte.
Komponerade
och
Hr Doktor **ASTOLF MOZART MÖLLER**
vänskapsfullt tillegnade af
Lars Nilson.
Pris 1 kr. 50 öre.

PRELUDIER
så väl till angifna choraler i Hæffners choralbok, som i alla de deruti förekommande Dur- och Molltonarter
för
Orgel
af
Aug. Lagergren,
Lärare vid K. Musik-Konservatorium, Organist i Slottskyrkan.
1:a häftet. Pris 2 kronor.

Allm. Telefon 6220.
Allm. Telefon 6220.

Meddelande
från
Huss & Beers Concertbureau:
Concert
gifves
Tisdagen den 7 Oktober
af
Fröken **Alida Varena** (Sopran)
och
Herr **Enrico Ré** (Tenor-Baryton)
i K. Musikaliska Akademiens
stora sal.

Andréas Hallén,
Drottninggatan 48, 3 tr. upp,
meddelar undervisning i solosång.
Anmälningstid 12—2. (G. 13466 × 2).

4 Sånger
för en röst och piano
af
Ivar Hallström.
1. Gondolier-Sång.
2. Svarta Svanor.
3. Vackra Sky.
4. En liten visa.
Pris: **1 kr. 50 öre.**

Piano-Lektioner.
Undertecknad flyttar d. 1 Okt. till Rosen'ska huset vid Kungsgatan, då lärjungar vid Norra Latinläroverket beqvämt kunna hos mig erhålla lektioner. Under September är min adress fortfarande Karduansmakargatan 14.
Fr. Joh. Huss.

INNEHÅLL: Ivar Hallström (m. porträtt). — En skriftvexling i koralfrågan. — L'étude du chant. — Något om operan i Köbenhavn. — Följetong: Det falska ciss. — Från scenen och konsertsalen. — Från in- och utlandet. — Annonser.

STOCKHOLM, TRYCKT I CENTRAL-TRYCKERIET, 1884.